

Jaká managementová opatření zaměřená na ochranu stepí jsou prováděna v rámci projektu?

V rámci projektu LIFE+ jsou prováděna aktivní opatření na podporu stepních společenstev. Patří mezi ně zejména podpora pastvy ovcí a koz, dále kosení, odstraňování křovin a nepůvodních druhů dřevin, obnova sadů a také tvorba průhonů, které umožní pohyb stád mezi jednotlivými lokalitami.

PASTVA

Pastva ovcí a koz je tradičním způsobem hospodaření, který udržuje vysokou biodiverzitu stepních společenstev. Díky pastvě se na lokalitě nehromadí velké množství biomasy a je zabráněno šíření dřevin. Ovce a kozy navíc rozrušují svými kopýtky souvislý travní drn a umožňují tak klíčení semen méně konkurenceschopných rostlin. Jejich šíření napomáhají i tím, že přenášejí semena ve své srsti a zažívacím traktu.

- 11 Pastva na Rané. Foto: M. Křištof
12 Pastva v třešňovce pod Oblíkem. Foto: archiv
13 Likvidace jasanů v třešňovce pod Oblíkem. Foto: archiv

KOSENÍ

Dalším možným způsobem údržby stepních trávníků je kosení a následné odklizení pokosené trávy. Ve zdejších členitém terénu se nejčastěji používají motorové kosy a křovinořezy. Při dlouhodobém kosení bez používání hnojiv ovšem dochází k úbytku živin v půdě. Vhodné je proto kombinovat kosení s pastvou.

ODSTRAŇOVÁNÍ KŘOVIN

Na lokalitách, kde se delší dobu nepáslo, dochází k šíření křovin, zejména růže šípkové, hlohu a svídy. Pro obnovení stepních biotopů je nutné většinu těchto křovin odstranit. Následně je vhodné na dané lokalitě zavést pravidelnou pastvu smíšeného stáda ovcí a koz, aby se křoviny opět nezačaly rozšiřovat. Zvláště kozy rády okusují zmlazující keře.

LIKVIDACE NEPŮVODNÍCH DRUHŮ DŘEVIN

Na mnoha lokalitách v Lounském středohoří byly v minulosti vysazovány geograficky nepůvodní druhy dřevin, především akáty a borovice černé. Problematické jsou zejména akáty, které se rychle šíří a navíc mění chemické vlastnosti půdy. V rámci projektu proto dochází k průběžnému odstraňování těchto dřevin.

OBNOVA STARÝCH SADŮ

Nedílnou součástí kulturní krajiny Českého středohoří jsou ovocné sady. Velkou hodnotu mají zejména extenzivní sady s vysokokmennými dřevinami, které představují útočiště pro celou řadu živočichů, zejména hmyzu a ptáků. V rámci projektu LIFE+ byl obnoven rozsáhlý třešňový sad na západním úpatí Oblíku a drobnější sady na jižním úpatí. Po odstranění křoviny zde byla obnovena pastva a vysazeny mladé ovocné stromky.

Více informací naleznete na www.ochranaprirody.cz/life

Text: Jan Kyselka, Jana Marešová

Grafická úprava: Dagmar Čurdová

Vydala AOPK ČR, Správa CHKO České středohoří, s příspěvím finančního nástroje Evropského společenství LIFE, 2013.

14 Třešňový sad pod Oblíkem. Foto: J. Marešová

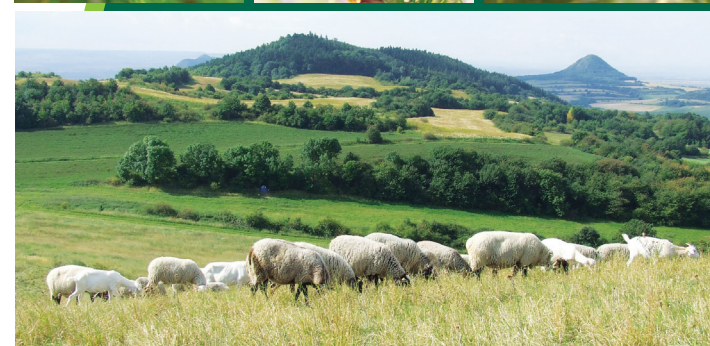
TITULNÍ STRANA

Kavlová step v květnu. Foto: V. Vlašiča
Stepník rudý. Foto: J. Moravec
Vřetenuška lígrusová. Foto: M. Žemlička

Černýš rolní. Foto: H. Urbanová
Modrásek východní. Foto: F. Mitterwald
Pastva ovcí na Číčově. Foto: Š. Fričová

Stepi Lounského středohoří Projekt LIFE+

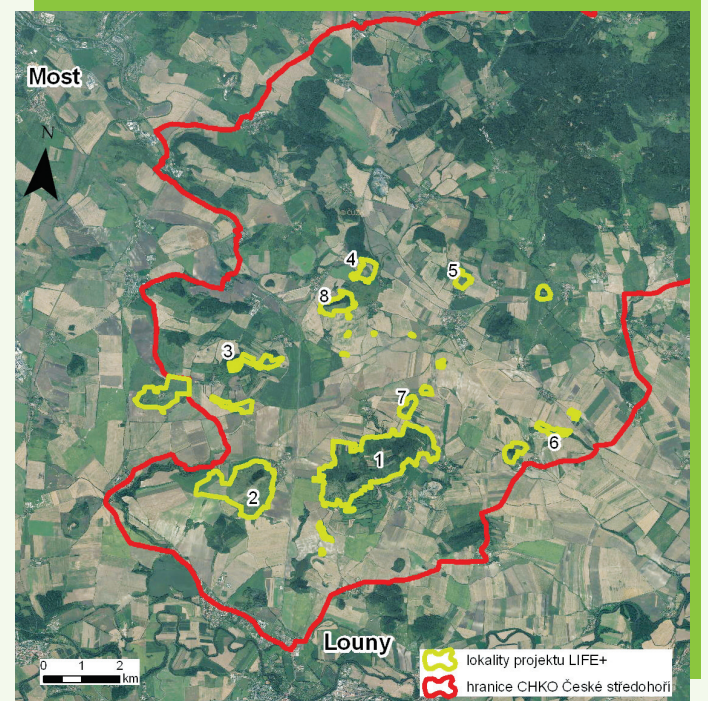
Co je to projekt LIFE + Stepí Lounského středohoří?

V letech 2011 - 2016 probíhá v Lounském středohoří projekt LIFE+ zaměřený na aktivní ochranu mezinárodně významných stepních společenstev. Jedná se o dotační titul Evropské komise (LIFE09 NAT/CZ/000363) s 50% finanční spoluúčastí Ministerstva životního prostředí. Hlavním cílem projektu je zajištění péče o stepní biotopy s využitím tradičních způsobů hospodaření, zejména pastvy ovcí a koz. Nedílnou součástí projektu je také seznámení veřejnosti (zejména místních obyvatel) s jedinečnou přírodou Lounska a významem pastvy pro zachování druhového bohatství stepí.

Do projektu je zahrnuto celkem 8 evropsky významných lokalit a 14 tzv. nášlapných kamenů. Nášlapné kameny jsou drobnější stepní lokality, které plní významnou úlohu zejména pro migraci druhů mezi většími lokalitami. Aktivní opatření jsou prováděna na ploše 250 ha.

Přehled projektových lokalit:

Evropsky významné lokality:	Nášlapné kameny:
1 Oblík-Srdov-Brník	Odolický vrch I a II
2 Raná-Hrádek	Bílé stráně pod Oblíkem I a II
3 Vrch Milá	Kamenná slunce
4 Hořenec-Čičov	Mlýnský vrch
5 Všechlapy-Kamýk	Libeš
6 Třtenské stráně	Stepičky pod Sinutcem I - V
7 Křížové vršky, Malý vrch, Šibeník	Malý vrch
8 Sinutec-Dlouhý kopec	Písečný vrch
	Bílé stráně pod Milou

Proč jsou stepí Lounského středohoří v ohrožení?

Suché trávníky na svazích vulkanických kopců Lounska byly po staletí tradičně využívány člověkem pro pastvu ovcí a koz. Na konci 20. století se v České republice výrazně snížily stavy hospodářských zvířat a tento tradiční způsob hospodaření bohužel téměř zanikl. Při absenci pravidelné pastvy dochází k postupnému zarůstání stepních trávníků konkurenčně silnějšími druhy a křovinami, což vede ke snižování populací ohrožených stepních druhů rostlin a živočichů.

Další ohrožení pro stepí představuje umělé zalesňování. Na celé řadě lokalit (např. Třtenské stráně, Odolický vrch, Oblík, Raná a další) byly v minulosti vysazeny geograficky nepůvodní druhy dřevin (akát, borovice černá), které jsou často výrazně expanzivní a šíří se na další plochy stepí.

Zajištění trvale udržitelného hospodaření, nejlépe extenzivní pastvy ovcí a koz, je nezbytnou podmínkou pro zachování druhového bohatství stepí Lounského středohoří.

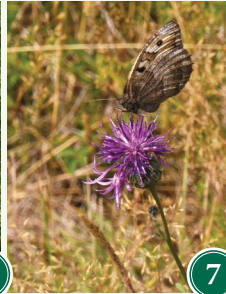

1 Zarůstání stepí nepůvodní borovicí černou.
2 a 3 Křovinami zarostlá step a porovnání s odkřovněnou plochou.
Foto: 3x archiv

S jakými druhy rostlin a živočichů se můžete na stepích setkat?

Stepí Lounského středohoří jsou domovem celé řady vzácných teplo- a suchomilných druhů rostlin a živočichů. Převládají zde vytrvalé druhy trav, především různé druhy kavylů, zejména kavyl Ivanův, dále kostřavy a také ovsíř stepní. Brzy na jaře vykvétají koniklec luční český a hlaváček jarní. Později můžeme na stepích obdivovat např. bělozářku liliovitou, kozinec bezlodyžný, diviznu brunátnou, modřeneček tenkokvětý, vlnici chlupatou, len rakouský, hořec brvitý a další chráněné druhy.

Nejvýznamnější skupinou živočichů na stepích jsou bezobratlí. Mezi evropsky prioritní druhy patří motýl přástevník kostivalový a endemický poddruh saranče skalní, který se vyskytuje pouze v Českém středohoří. Poměrně často můžeme na lounských kopcích pozorovat krásné velké motýly otakárka fenyklového a otakárka ovocného. Naopak vzácné je setkání s ohroženými motýly, jako jsou okáč skalní, hnědásek černýšový a modrásek východní či pavouky stepníkem rudým a skákavkou páskovanou.

Ze savců je největší pozornost věnována ochraně kriticky ohroženého sysla obecného, který se v současnosti vyskytuje pod kopcem Raná a na letišti Hrádek. Sysel obecný žije na pravidelně sečených nebo spásaných plochách, kde výška trávníku nepřesahuje 15 cm.

4 Hlaváček jarní. Foto: archiv
5 Modřeneček tenkokvětý. Foto: archiv
6 Bělozářka liliovitá. Foto: archiv
7 Okáč skalní. Foto: J. Marešová
8 Koniklec luční český. Foto: archiv
9 Otakárek ovocný. Foto: archiv
10 Sysel obecný. Foto: J. Procházka